

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Jozefa Štefanka a členiek JUDr. Anny Petruľákovej a JUDr. Ivany Izakovičovej v právnej veci žalobcu **Ing. J.**, nar. X., bytom B., H., zast. JUDr. J.T., advokátom, Advokátska kancelária F., P. proti žalovanému **J.P.**, nar. X., bytom H., okres V., zast. JUDr. J., advokátom, Advokátska kancelária L.P., **o zaplatenie 20 580,23 Eur (620 000 Sk) s prísl.**, na odvolanie žalobcu vo veci samej a žalovaného v útratovej časti proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. septembra 2009, č. k. 6 Zm 6/2002-168, takto

r o z h o d o l:

Najvyšší súd rozsudok Krajského súdu v Prešove z 30. septembra 2009, č. k. 6 Zm 6/2002-168 vo veci samej (ktorou bol zrušený zmenkový platobný rozkaz, č. k. 6 Zm 6/2002-7 zo dňa 22.3.2002) **p o t v r d z u j e.**

V napadnutej časti ohľadne náhrady trov konania rozsudok **m e n í** tak, že žalobca je povinný zaplatiť žalovanému náhradu trov prvostupňového konania v sume 1 489 Eur

a odvolacieho konania v sume 370,11 Eur, spolu 1 866 Eur, do troch dní na účet právneho zástupcu žalovaného JUDr. J.L..

O d ô v o d n e n i e:

Napadnutým rozsudkom prvostupňový súd zrušil zmenkový platobný rozkaz, č. k. 6 Zm 6/2002-7 zo dňa 22.3.2002, vydaný Krajským súdom v Prešove. Súčasne bol žalobca zaviazaný zaplatiť na účet Krajského súdu v Prešove, č. X., vedeného v Štátnej pokladnici v Bratislave, VS: X. súdny poplatok vo výške 1 029 Eur (31 000 Sk) do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že na návrh žalobcu zo dňa 12.3.2002 bol dňa 22.3.2002 vydaný zmenkový platobný rozkaz, č. k. 6 Zm 6/02-7, ktorým bola uložená žalovanému povinnosť, aby do 3 dní od doručenia zmenkového platobného rozkazu zaplatil žalobcovi 620 000 Sk so 6% úrokom od 30.12.2001 do zaplatenia a trovy konania pozostávajúce zo zaplateného súdneho poplatku 31 000 Sk a trov právneho zastúpenia vo výške 5 640 Sk na účet právneho zástupcu žalobcu JUDr. M.N., vedeného v I., a.s., MsP V., číslo účtu X., alebo aby v tej istej lehote podal námietky na tomto súde.

V zákonom stanovenej lehote podal proti tomuto zmenkovému platobnému rozkazu námietky žalovaný.

Na návrh žalovaného bolo konanie vo veci dňa 22.12.2004 prerušené uznesením, č. k. 6 Zm 6/02-55. K prerušeniu konania došlo z dôvodu vedenia trestného stíhania žalobcu v súvislosti so zmenkami.

Potom, ako bol dňa 6.8.2009 žalobca právoplatne uznaný vinným z trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 4 písm. b/ Trestného zákona, bolo vo veci nariadené opätovne pojednávanie. Súd vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov, oboznámením zmenky zo dňa 28.12.2001, znaleckého posudku KEU - 6062/BA-EXP-2003. Súd sa oboznámil aj so znaleckým posudkom z odboru písomoznalectva č. 195/2006, vydaným Ú., ako aj s rozsudkom Okresného súdu vo Vranove nad Topľou, č. k. 10 T 25/2007 zo dňa 29.10.2008 a s uznesením Krajského súdu v Prešove, č. k. 2 To 46/09-686 zo dňa 6.8.2009.

Na základe týchto dôkazov dospel k záveru, že spolu s podanou žalobou bola Krajskému súdu v Prešove doručená aj listina označená ako zmenka. Táto listina označená

ako zmenka bola vyhotovená 1.10.2001 v H. na sumu 620 000 Sk. Zmenkový dlžník J.H. touto zmenkou sa zaviazal zaplatiť dňa 29.12.2001 Ing. J., rodné číslo: X., bytom H.B. zmenkovú sumu 620 000 Sk bez protestu splatnú v H.. Na zmenke sa nachádza nečitateľný podpis.

Podľa rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou, č. k. 10 T 25/2007 zo dňa 29.10.2008 bol žalobca Ing. J. uznaný vinným, že v presne nezistenom čase v období od mesiaca september 2001 do mesiaca január 2002 bez vedomia a súhlasu J., J. a M. vystavil 3 ks fiktívnych cenných papierov „zmenka“, jedna znela na meno J.. Spolu takto vystavil 5 ks zmeniek v hodnote 2 015 000 Sk, ktoré mali byť v uvedených dňoch splatené Ing. J.. Tým spáchal trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 4 písm. b/ Trestného zákona. Za to bol odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 2 rokov s podmienčným odkladom na skúšobnú dobu 3 rokov. Poškodení boli odkázaní so svojim nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie, týka sa to J., J., M., ako aj E. a P.. Znaleckým dokazovaním vykonaným v trestnom konaní bolo zistené, že papier, na ktorom je napísaný text jednotlivých zmeniek, bol do súčasnej podoby upravený strihaním z pôvodného formátu A 4. Napriek svojmu tvrdeniu žalobca (v trestnom konaní obžalovaný) nepredložil jediný dôkaz o tom, aby mu niektorý z poškodených spôsobil akúkoľvek škodu. Spoločnosť P., s.r.o. na výzvu súdu oznámila, že doklady o zistení schodku už nemá a že všetky listiny boli doložené polícii. V spisoch sa však žiadne takéto doklady nenachádzajú, pričom obžalovaný nikdy nenamietal, že spis nie je úplný.

Uznesením Krajského súdu v Prešove, č. k. 2 To 46/09-686 zo dňa 6.8.2009 bolo zamietnuté odvolanie obžalovaného Ing. J.. Súd dospel k záveru,

že obžalovaným použité zmenky boli falošné, keď obžalovaný zámerne dal poškodeným podpísať čestné vyhlásenia, z ktorých použil druhú podpísanú stranu vyhlásenia, kde dopísal text v uvedených zmenkách. Tieto rozhodnutia nadobudli právoplatnosť dňa 6.8.2009.

V závere svojho rozhodnutia uviedol, že základnou a nevyhnutnou podmienkou k vzniku záväzku zo zmenky je aj prejav vôle zmenkového dlžníka takouto formou zaplatiť majiteľovi zmenky konkrétnu sumu za tam uvedených podmienok. Chýbajúca vôľa výstavou zmenky (zmenkového dlžníka) vyhotoviť takúto zmenku má za následok, že zmenkového dlžníka nie je možné podľa takejto listiny zaviazat' k plneniu, aj keď nepochybne podpis na zmenke je jeho podpisom a zmenka má formálne náležitosti predpísané zákonom.

V danom prípade jedná sa o manipuláciu s cudzím podpisom pri chýbajúcej vôli žalovaného takúto zmenku podpísať. Nedostatok takejto vôle žalovaného má za následok absolútnu neplatnosť tejto listiny v zmysle § 37 ods. 1 a § 39 Obč. zák. Z tohto dôvodu napadnutý zmenkový platobný rozkaz zrušil.

O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p. Žalovaný mal síce vo veci plný úspech, ale o povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje súd na návrh spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Povinnosťou účastníka je vyčíslieť si náhradu trov konania najneskôr v 3 dňovej lehote, pričom v určenej lehote výšku trov nevyčíslil. Z uvedeného dôvodu náhradu trov konania žalovanému nepriznal.

Proti rozsudku prvostupňového súdu podal žalobca odvolanie, čo do obsahu proti zrušujúcej časti. Uviedol, že je pravdou, že v trestnom konaní bol uznaný vinným z trestného činu podvodu v súvislosti s vystavenými zmenkami. Skutku sa nedopustil a mimoriadnymi opravnými prostriedkami sa bude snažiť dokázať svoju nevinu. Žiadnu zmenku nefalšoval, všetky sú pravé, a preto mal súd ponechať zmenkový platobný rozkaz v platnosti a žalovaný mal byť zaviazaný zaplatiť zmenečnú sumu. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby odvolací súd zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Žalovaný podal odvolanie v útratovej časti rozsudku. Uviedol, že jeho právny zástupca na prejednávajúcom súde zastupoval troch žalovaných proti tomu istému žalobcovi. V zostávajúcich dvoch veciach trovy konania súdom boli priznané. Ďalej uviedol, že nemôže tvrdiť, že toto vyúčtovanie predložil, lebo nemá dôkaz, vo svojom spise má trovy vyčíslené a do vydania rozsudku bol presvedčený, že aj v tejto veci si trovy riadne uplatnil. Vzhľadom na vyššie uvedené žiadal, aby odvolací súd zrušil rozsudok v časti, v ktorej žalovanému nebola priznaná náhrada trov konania a podľa predloženého vyúčtovania trovy, ktoré si uplatnil, mu boli priznané.

V odvolacej odpovedi žalovaný poukázal na právoplatný rozsudok Okresného súdu vo Vranove nad Topľou v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove, ktorými bol právoplatne Ing. J. uznaný vinným zo spáchania trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 4 Trestného zákona, za čo mu súd uložil 2 roky odňatia slobody s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 3 roky pre vystavenie 5 ks fiktívnych zmeniek v hodnote 2 015 000 Sk. Jedna z nich v hodnote 620 000 Sk znela na meno žalovaného.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) prejednal vec bez nariadenia pojednávania v medziach, v ktorých sa odvolatelia domáhali preskúmania rozhodnutia (§ 212 ods. 1, § 214 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu vo veci samej nie je právne dôvodné, preto v tejto časti rozsudok ako vecne správny potvrdil (§ 219 ods. 1 O.s.p.), kdežto odvolanie žalovaného v časti nepriznania náhrady trov konania je právne dôvodné, preto v tejto časti rozsudok zmenil a odvolaniu vyhovel (§ 220 O.s.p.).

Prvostupňový súd vykonal rozsiahle dokazovanie v rozsahu snád' až nad potreby rozhodnutia. Svoje rozhodnutie založil podľa výsledkov dokazovania na absolútnej neplatnosti zmenky ako písomného právneho úkonu. S týmto právnym záverom sa odvolací súd plne stotožňuje a na jeho závery odkazuje. K tomu ešte dodáva, že podľa § 135 ods. 1 tretia veta O.s.p. „.....Ďalej je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihnutelný podľa osobitných predpisov a kto ich spáchal,.....“.

Už z uvedeného právoplatného trestného rozsudku v nadväznosti na citované ustanovenie OSP možno vyvodit', čím je viazaný v občianskom súdnom konaní a že uvedené ustanovenie sa na vec vzťahuje. Podaný návrh, či podnet na mimoriadny opravný prostriedok na tom nič nemení. Rozhodnutie prvostupňového súdu, ale aj odvolacieho, sa však nezakladá na tom, či bol alebo nebol žalobca v trestnom konaní odsúdený, zakladá sa na tom, že jeho právne úkony odporovali zákonu a mali za následok absolútnu neplatnosť, ako to správne konštatoval prvostupňový súd vo svojom rozhodnutí.

Zo spisov vyplýva, že žalobca uplatnil svoje nároky z vlastnej zmenky žalovaného, pričom z obsahu zmenky nebolo jasné, či išlo o záručnú zmenku alebo mala slúžiť ako platidlo. Keďže išlo o vlastnú zmenku, už na nej bolo uvedené „bez protestu“, aj keď vlastnú zmenku protestovať nemožno.

Odvolaciemu súdu je známe z úradnej činnosti (v inej veci žalobcu Krajského súdu v Prešove - 4 Zm 20/2004 dvakrát prejednával odvolanie - 2 Obo 150/2008 a 2 Obo 87/2009), kde v skutkovom postupe žalobca postupoval obdobne ako v tejto prejednávanej veci.

Pokiaľ ide o posudzovanie veci s aplikáciou na zmenkový zákon (č. 191/1950 Zb.), právne úkony s tým spojené sú napadnuteľné aj podľa § 10 a § 17 tohto zákona.

Na záver tohto hodnotenia odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že jednou zo základných požiadaviek na zmenkové vzťahy je, aby poskytovali majiteľovi zmeniek istotu splnenia práva vteleného do zmenky ako cenného papiera. Tento účel je splnený prísnu formálnosťou zmenkových vzťahov. Z nej vyplýva aj abstraktnosť zmenkového záväzku, ktorý je formou nezávislosti zmenkového vzťahu na záväzkovom príčinnom vzťahu. Zmenky sú nezávislým inštitútom, ktorého existencia nie je viazaná na iný právny vzťah, ktorý mu prípadne aj predchádzal. Tento záver podporuje aj súdna prax. Táto prísnosť sa vyžaduje aj pri vystavení zmenky a manipulácii s ňou. Posudzovanie právnych povinností, ku ktorým sa výstavca zmenky zaviazal, ako už bolo uvedené, sa posudzuje podľa ustanovení zákona o zmenkách a šekoch, v ktorom je veľmi striktná úprava z tohto vzťahu. Táto striktnosť je skúmaná z pohľadu vystavenia zmenky, jej náležitostí a súlad s právnou úpravou. Vystavená zmenka je cenným papierom a vzťahy z nej sa posudzujú za tzv. absolútny obchod (§ 261 ods. 3 písm. c/ Obchodného zákonníka), obchod abstraktný a pri jej realizácii platí koncentračná zásada. Z toho vyplýva, že dodržanie týchto zásad pri vyhotovení písomného právneho úkonu je ešte striktnou podmienkou dodržania zásad uvedených v zmenkovom zákone. Súd musí posudzovať všetky okolnosti ohľadne posudzovania zmenky. Neznamená to však, že súd nemá posudzovať, či písomný právny úkon označovaný ako zmenka v danom prípade spĺňa rovnako prísne formálne a hmotnoprávne náležitosti, aby tento právny úkon mal povahu zmenky a ďalej, ak túto povahu má, či ide o platnú zmenku. Okrem náležitostí písomného právneho úkonu (formálnych a vecných), že došlo k jej vystaveniu za predpokladu upraveného nielen v zákone zmenkovom a šekovom, ale či prejav vystaviteľa zodpovedá ustanoveniam Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v platnom znení), prípadne iných zákonov a či došlo k prijatiu zmenky s dôsledkami nadobudnutia vlastníctva.

Javí sa, že žalobca (čo prezentuje už podaním návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu) dostatočne nerozlišuje postup v občianskom súdnom konaní pri aplikácii ohľadne hmotnoprávnych nárokov, posudzovaných podľa Občianskeho zákonníka pri zmluvnej úprave a právny vzťah vznikajúci zo zmenky, na ktorý sa vzťahuje osobitný zákon aj osobitná úprava podľa zákona č. 191/1950 Zb. o zmenkách a šekoch, ale nemožno vylúčiť použitie a tým aj zásah iných právnych noriem pri posudzovaní zmenečného vzťahu.

Odvolanie žalovaného proti časti výroku rozsudku prvostupňového súdu, v ktorej žalovanému nebola priznaná náhrada trov konania, je dôvodné. Odvolací súd sa odkláňa

od právneho názoru prvostupňového súdu. Chaos, ktorý bol vnesený do úpravy náhrady trov konania novelizáciou ustanovenia § 151 O.s.p., tomu najviac dopomohol. Povinnosťou účastníka nahradiť trovy konania úspešnému účastníkovi proti neúspešnému podľa tohto ustanovenia má závisieť na návrhu. To je v rozpore s ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p., z ktorého vyplýva, že súd „prizná“ (nie na návrh prizná). Ďalej rovnosť účastníkov konania (§ 18 prvá veta O.s.p.) je narušená § 151 ods. 6 O.s.p.

Napriek tomu, s postupom prvostupňového súdu súhlasiť nemožno. Žalovaný prostredníctvom svojho právneho zástupcu uplatnil náhradu trov prvostupňového konania na pojednávaní, na ktorom bol vynesenej napadnutý rozsudok dňa 30.9.2009 (č. l. 166 pv.). Výšku trov nevyčíslil. V obdobnej veci Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze č. l. ÚS 79/09-30 zistil porušenie základného práva vlastníť majetok podľa článku 20 ods. 1 a 4 Ústavy SR a základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo podľa čl. 1 Dodatku protokolu k dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Keďže všeobecný súd je viazaný aj takým názorom Ústavného súdu (§ 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z. z. o ústavnom súde a konaní pred ním), v zmysle toho postupuje aj v tomto konaní. Keďže boli podklady na zmenu napadnutého rozsudku v tejto časti, odvolací súd rozsudok zmenil, pretože neboli podmienky pre jeho potvrdenie ani zrušenie (§ 220 O.s.p.) a náhradu účelne vynaložených trov žalovanému priznal (§ 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.). Výška trov pozostáva: náhrada trov pred prvostupňovým súdom a odvolacím podľa vyúčtovania (č. l. 175), spolu 1 489 Eur a náhrada odvolacích trov za jeden úkon právnej pomoci (odvolacia odpoveď) 370,11 Eur + paušál 6,95 Eur, spolu teda 1 866 Eur.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. februára 2010

JUDr. Jozef Štefanko, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: M.